

Ärende GRA 2013/563 **handling** 18
Handläggare Gustav Staaf och
Carolina Stiwenius

A.U.
[REDACTED]
[REDACTED]

Beslut

DO konstaterar att påståenden om trakasserier i N.S. (numera [REDACTED]) inte har utretts i den omfattning som har krävts. Även skolans likabehandlingsplan uppvisar brister. Mot den bakgrunden uppmanar DO A.U. att, såsom ansvarig utbildningsanordnare, säkerställa att de skyldigheter som följer av 2 kap. 7 § och 3 kap. 16 § diskrimineringslagen (2008:567, DL) efterlevs i den aktuella skolverksamheten.

Ärendet

Bakgrund

Den 21 maj 2013 överlämnade Skolinspektionen en anmälan till DO från vårdpersonal vid L.S. I anmälan framkom uppgifter om trakasserier mot flera elever vid N.S.

Med anledning av uppgifterna beslutade DO att utreda om A.U., såsom utbildningsanordnare för N.S., lever upp till de krav som bestämmelsen i 2 kap. 7 § diskrimineringslagen uppställer vad gäller skyldigheten att utreda och åtgärda förekomsten av trakasserier. DO:s utredning har också omfattat en granskning av A.U:s likabehandlingsplan enligt 3 kap. 16 § DL.

DO:s utredning

A.U. har skriftligen yttrat sig till DO den 6 september 2013, den 12 november 2013 och den 30 januari 2014. Till det första yttrandet fogades en inaktuell likabehandlingsplan för N.S.. Den 30 januari 2014 inkom A.U. med en uppdaterad likabehandlingsplan.

A.U. har i huvudsak uppgett följande. Den 2 maj 2013 fick personal på N.S. kännedom om att en elev kunde ha utsatts för allvarliga sexuella trakasserier av andra elever på skolan. Samma dag kontaktades biträdande rektor av polis, som uppmanade skolan att inte inleda en egen utredning. Skolan ansåg sig därmed förhindrad att utreda händelsen på det sätt som krävs i 2 kap. 7 § DL. Skolan hade däremot ett antal krismöten om händelsen och vidtog vissa generella skyddsåtgärder för att förhindra fortsatta trakasserier. Förutom informationsåtgärder bestod åtgärderna i ökad tillsyn under rasterna och

bevakning av platser där trakasserier kunde förekomma. Bland annat skulle det säkerställas att eleverna fortsättningsvis gick en och en på toaletten.

De uppgifter som A.U. har lämnat vinner stöd av den dokumentation om händelsen som har ingetts till DO. Av dokumentation framgår därutöver att skolans personal den 2 maj 2013 fick kännedom om att fler elever kunde ha utsatts för sexuella trakasserier. Vidare framgår det att biträdande rektorn i nära anslutning till detta har haft samtal med föräldrar till några av de inblandade eleverna. Det framgår också att skolan i en vecka har stängt av en av de tre elever som utpekades som ansvariga för trakasserierna.

Rättslig reglering

Trakasserier är ett uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna, till exempel kön. Sexuella trakasserier är ett uppträdande av sexuell natur som kränker någons värdighet (1 kap. 4 § DL). Det diskrimineringsrättsliga trakasseribegreppets omfattning är oavhängigt eventuella straffrättsliga gärningsbestämningar. Att allvarigare former av sexuella trakasserier även kan utgöra brott enligt brottsbalken utgör alltså inte hinder för att handlingarna samtidigt kvalificeras som sexuella trakasserier i DL:s mening.

En utbildningsanordnare är jämlikt 3 kap. 15 § DL skyldig att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att någon elev som deltar i eller söker till verksamheten utsätts för trakasserier. Av 3 kap. 16 § DL framgår att de åtgärder som skolan planerar att vidta under kommande år ska framgå av skolans likabehandlingsplan. En redovisning av hur dessa åtgärder har genomförts ska tas in i efterföljande års likabehandlingsplan.

Skulle en utbildningsanordnare få kännedom om att en elev som deltar i utbildningsanordnarens verksamhet anser sig ha blivit utsatt för trakasserier i samband med verksamheten, är utbildningsanordnaren enligt 2 kap. 7 § DL skyldig att utreda omständigheterna kring de uppgivna trakasserierna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra trakasserier i framtiden.

DO:s bedömning

Av utredningen i ärendet framgår att personal vid N.S. den 2 maj 2013 fick kännedom om att flera elever vid skolan kunde ha utsatts för allvarigare trakasserier av andra elever. Mot bakgrund av att polis utredde frågan om något brott hade begåtts, ansåg sig skolan förhindrad att utreda trakasserierna närmare.

DO finner att A.U. såsom utbildningsanordnare för skolan har brutit i sin utredningsskyldighet i den mening som avses i 2 kap. 7 § DL. En utbildningsanordnarens skyldighet att utreda förekomsten av trakasserier påverkas inte av en pågående förundersökning. En utredning om trakasserier och en brottsutredning tjänar olika syften även om de avser samma

händelseförlopp. Medan en förundersökning syftar till att utröna om ett brott har begåtts, syftar utbildningsanordnarens utredning till att få fram ett underlag för att avgöra vilka åtgärder som måste vidtas för att eventuella trakasserier ska upphöra. En annan sak är att utbildningsanordnarens utredningsmetoder kan behöva anpassas i det enskilda fallet för att inte inkräkta på brottsutredningen. Exempelvis kan utbildningsanordnaren behöva avvakta med att genomföra utredande samtal tills dess att polisen har hållit sina förhör med berörda personer och vittnen. Något utrymme att helt avstå från utredningsåtgärder under hela den tid som en förundersökning pågår finns inte. Utbildningsanordnarens övergripande ansvar att säkerställa en trygg skolmiljö för eleverna måste uppfyllas även i avvaktan på en brottsutredning.

I detta fall har A.U. enligt egen uppgift på polisens uppmaning underlåtit att närmare utreda påståendena om trakasserier. Detta har medfört att det inte har funnits ett tillräckligt underlag för att bedöma vilka åtgärder som fordrades för att förhindra fortsatta trakasserier. Det kan här noteras att skolan till exempel valde att endast stänga av en av de utpekade eleverna. Det kan inte uteslutas att en utredning hade aktualiserat riktade insatser även mot de andra utpekade eleverna.

Avsaknaden av en utredning gör också att det är svårt att bedöma i vad mån utbildningsanordnaren, utöver de omedelbara skyddsåtgärder som faktiskt vidtogs, skulle ha vidtagit andra och mer långsiktiga åtgärder. DO kan endast konstatera att sådana åtgärder krävs i normalfallet och att skolans brist i utredningshänseende därför får sägas ha medfört en onödig risk för elevernas trygghet. DO ser allvarligt på det inträffade.

Även skolans planmässiga arbete mot trakasserier uppvisar brister. Skolans likabehandlingsplan saknar en redovisning av hur de planerade åtgärderna i föregående plan har genomförts. En sådan redovisning krävs för att kraven i 3 kap. 16 § DL ska vara uppfyllda. Mot bakgrund av de brister som således har konstaterats i skolans arbete mot trakasserier, uppmanar DO A.U. att säkerställa att de skyldigheter som följer av 2 kap. 7 § och 3 kap. 16 § DL efterlevs i den skolverksamhet som numera bedrivs under namnet [REDACTED].

Beslut i detta ärende har fattats av diskrimineringsombudsman Agneta Broberg efter föredragning och förslag från juristerna Gustav Staaf och Carolina Stiwenius. Enhetscheferna Anna-Carin G Åström och Martin Mörk har också deltagit i ärendets beredning.

Detta beslut går inte att överklaga.

Agneta Broberg

Diskrimineringsombudsman